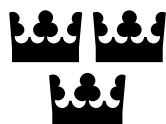

7

Den offentliga sektorns
finanser, statens
budgetsaldo och
statsskuld

7 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld

Sammanfattning

- Den offentliga sektorns finanser förstärktes mellan 2014 och 2015 med 1,6 procent av BNP. Förstärkningen är en följd av den starka tillväxten i ekonomin och av att regeringen sedan den tillträdde fört en stram ekonomisk politik. Dessutom förstärktes inkomsterna tillfälligt av en extra skatteinbetalning på 15 miljarder kronor och av att AFA försäkring återbetalade premier på ca 5 miljarder kronor till kommunsektorn. Tillsammans motsvarar dessa tillfälliga förstärkningar 0,5 procent av BNP.
- Mellan 2015 och 2016 beräknas de offentliga finanserna försämrats. Det beror framför allt på att effekten av tillfälligt högre inkomster 2015 faller bort. Vidare medför ökade kostnader för det exceptionellt höga antalet asylsökande att konsolideringen av den offentliga sektorns finansiella sparande skjuts fram. Underskottet i finanserna beräknas växa t.o.m. 2017.
- Det gynnsamma konjunkturläget medför i kombination med en ansvarsfull finanspolitik att det finansiella sparandet förstärks fr.o.m. 2018. För 2020 beräknas ett överskott på 0,7 procent av BNP.
- De finansiella tillgångarna överstiger under hela prognosperioden skulderna med 14–18 procent av BNP. Den konsoliderade bruttoskulden ökade med ca 5 procent av

BNP mellan 2013 och 2014 till 44,8 procent av BNP, men minskade 2015 till 43,4 procent av BNP. Detta understiger med god marginal referensvärdet inom stabilitets- och tillväxtpakten om 60 procent av BNP. Bruttoskulden väntas minska till 36,9 procent av BNP 2020.

- Den konsoliderade statsskulden beräknas ha uppgått till 1 352 miljarder kronor 2015, vilket motsvarar 32,5 procent av BNP. Statsskulden beräknas minska som andel av BNP samtliga år 2015–2020.
 - Kommunsektorn bedöms redovisa ett försämrat finansiellt sparande 2016 jämfört med föregående år. Till stor del beror det på att det tillfälliga stödet till kommunsektorn 2015 i nationalräkenskaperna redovisas som en inkomst 2015, men till övervägande del väntas förbrukas 2016. Trots att skatteintäkterna och statsbidragen ökar i hög takt de kommande åren försämrats sparandet successivt. Det beror på att demografiska förändringar och en större befolkning medför behov av utgiftsökningar i en ännu högre takt. Det finansiella sparandet i kommunsektorn väntas uppgå till mellan -0,3 och -0,5 procent av BNP 2016-2020.
-

I detta avsnitt redovisas den offentliga sektorns finanser enligt redovisningsprinciperna i nationalräkenskaperna (NR). Skatter och statsbidrag redovisas enligt den ordning som gällde före den genomgripande revideringen av

NR i maj 2010. Därmed överensstämmer redovisningen bättre med redovisningen i statens budget och den kommunala redovisningen. Det innebär dock att skatter och statsbidrag för den offentliga sektorns delsektorer (staten, ålderspensionssystemet och kommunala sektorn) avviker från den nuvarande redovisningen i NR. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas emellertid inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller. Med offentlig sektor avses här den gamla definitionen som i NR:s nya redovisning benämns offentlig förvaltning.

I utgifterna i statens budget ingår en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn 2017–2019 som motsvarar skillnaden mellan regeringens föreslagna och aviserade budgetförstärkningar och budgetförsvagningar i propositionerna Vårändringsbudget för 2015, 2015 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2016 (se även avsnitt 6.1 och tabell 6.2). Det är regeringens avsikt att dessa överstigande medel ska användas för finansiering av framtida reformer. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna. Överföringen belastar därmed statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i staten och den offentliga sektorn.

7.1 Effekterna av regeringens politik på de offentliga finanserna

Statens budget är det viktigaste verktyget som regeringen har för att genomföra sin ekonomiska politik och som riksdagen har för att utöva sin finansmakt. Budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen är regeringens förslag till riksdagen om hur budgetpolitiken ska utformas. Regeringen kan förändra politikens inriktning genom att föreslå att medel används till nya ändamål eller att fördelningen till befintliga ändamål ändras. Förändringar i skattesystemet är också ett sätt att ändra politikens inriktning. Budgetpropositionen för 2013 innehåller en mer utförlig genomgång av hur regeringen redovisar effekterna på de offentliga finanserna av sin politik (prop.

2012/13:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. Bilaga 2).

Redovisningen av budgeteffekter i detta avsnitt utgår från att anslagsförändringar motsvaras av lika stora utgiftsförändringar.

Effekterna av förslag och aviseringar sedan budgetpropositionen för 2016

I tabell 7.1 redovisas de budgeteffekter som förslagen och aviseringarna i propositionerna Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99), Extra ändringsbudget för 2016 – Ändringar av rätten till bistånd för vissa utlänningar (prop. 2015/16:146) och Extra ändringsbudget för 2015 (2015/16:47) har på den offentliga sektorns finansiella sparande samt hur dessa fördelar sig på utgifter och inkomster enligt NR. Av tabellen framgår på en övergripande nivå hur utformningen av politiken har förändrats sedan budgetpropositionen för 2016 beslutades.

I redovisningen av budgeteffekterna i tabell 7.1 ingår endast den del av förslagen i propositionerna Vårändringsbudget för 2016 och Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utlänningar som avser nya diskretionära reformer. Dessa förslag medför netto att de takbegränsade utgifterna blir ca 2,4 miljarder kronor lägre jämfört med den av riksdagen beslutade budgeten för 2016. Totalt föreslår regeringen emellertid högre anslagsnivåer med sammanlagt ca 27,2 miljarder kronor. Skillnaden, dvs. anslagsökningar netto om ca 29,6 miljarder kronor, avser anslag där den föreslagna anslagsförändringen är ett resultat av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för riksdagens beslut om statens budget för 2016. Ändringarna har i dessa fall inte någon koppling till nya reformer. Tabell 6.8 i denna proposition visar de beräknade budgeteffekterna av förslagen och aviseringarna per utgiftsområde samt anslagsförändringarna under varje utgiftsområde. Budgeteffekterna av de enskilda skatteförslagen redovisas i tabell 5.1 i denna proposition.

På motsvarande sätt ingår i tabell 7.1 endast den del av förslagen i Extra ändringsbudget för 2015 som avser nya diskretionära reformer. Dessa förslag medför att de takbegränsade utgifterna blir 10,0 miljarder kronor högre. Totalt föreslog regeringen i den propositionen

att anslagen ökas med 11,0 miljarder kronor, varav 1,0 miljard kronor är ett resultat av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för budgeten för 2016.

Tabell 7.1 Budgeteffekter av nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2016–2020

Förändring i förhållande till budgetpropositionen för 2016, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande
Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Utgiftsförändringar</i>						
Förändring av takbegränsade utgifter ^{1,2}	10,0	-2,4	0,4	0,2	-0,5	-0,3
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	-8,8	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0
varav stöd till kommuner och landsting ³	-8,8	8,8	0,0	0,0	0,0	0,0
varav kapitaltillskott	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar	1,2	6,2	0,4	0,2	-0,5	-0,3
<i>Inkomstförändringar</i>						
Skatter, netto ¹	0,0	-0,5	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Övriga inkomstreformer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	-0,5	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-1,2	-6,6	-1,5	-1,3	-0,6	-0,8
<i>procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>

¹ Föreslagna anslags- och skatteförändringar beskrivs närmare i propositionerna Vårändringsbudget för 2016, Extra ändringsbudget för 2016 – Ändring av rätten till bistånd för vissa utlänningar och Extra ändringsbudget för 2015.

² Medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås ingår inte (främst transfereringsanslag). Se även tabell 6.8.

³ Det tillfälliga stödet till kommuner och landsting som föreslogs i propositionen Extra ändringsbudget för 2015 utbetalades från statsbudgeten i december 2015 men bedöms till större delen medföra förändrad konsumtion i kommunsektorn först 2016.

Källa: Egna beräkningar.

Av tabell 7.1 framgår att de föreslagna och aviserade reformerna på budgetens utgifts- och inkomstsida sammantaget medför att den offentliga sektorns finanser försvagas något 2015, men framför allt 2016, jämfört med beräkningarna i budgetpropositionen för 2016. Det beror främst på det tillfälliga stödet om 9,8 miljarder kronor till kommuner och landsting samt om 0,2 miljarder kronor till bl.a. ideella sektorn, som föreslogs i propositionen Extra ändringsbudget för 2015 och utbetalades i december 2015. Större delen av stödet, knappt 9 miljarder kronor, bedöms medföra förändrad konsumtion i kommunsektorn först 2016. I tabell 7.1 redovisas den långsiktiga effekten. På kort sikt kan en del av stödet användas för att

förstärka kommunernas och landstingens resultat i stället för konsumtion, vilket innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande inte påverkas.

År 2017–2020 försvagas det finansiella sparandet främst av skatteförslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2016.

Effekter av den samlade politiken i förhållande till föregående år

Vid bedömningen av finanspolitikens inriktning är det viktigt att ta hänsyn till den samlade effekten av regeringens politik, dvs. i vilken utsträckning både tidigare beslutade och nu föreslagna och aviserade åtgärder påverkar det finansiella sparandet över tiden. Regeringens bedömning av finanspolitikens inriktning sammanfattas i tabell 7.6.

Underlaget till bedömningen av den aktiva finanspolitikens inriktning i tabell 7.6 redovisas i tabell 7.2. Den tabellen visar de samlade budgeteffekterna av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer, inklusive finansieringen av dessa, i förhållande till föregående år.

Sammantaget förstärks den offentliga sektorns finansiella sparande 2015 med ca 9,3 miljarder kronor till följd av beslutade, föreslagna och aviserade reformer. En förstärkning av det finansiella sparandet betraktas som en åtstramande finanspolitik. För 2016 är den hittills beslutade, föreslagna och aviserade aktiva finanspolitikens något expansiv. Sett över hela prognosperioden är den samlade effekten av regeringens politik på de offentliga finanserna varken åtstramande eller expansiv.

Tabell 7.2 Samlade budgeteffekter av regeringens politik 2015–2020 i förhållande till föregående år

Utgifts- och inkomstförändringar i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansiering

Budgeteffekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Utgiftsförändringar¹						
Förändring av takbegränsade utgifter ²	14,8	19,4	5,6	0,2	-6,1	-3,9
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaper	-11,1	18,2	-8,9	2,8	0,4	4,2
varav stöd till kommuner och landsting ³	-8,8	17,6	-8,8	0,0	0,0	0,0
varav kapitaltillskott ⁴	0,0	-0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ⁵	-1,7	0,0	0,5	2,7	-0,2	4,2
Summa utgiftsförändringar	3,7	37,6	-3,3	2,9	-5,7	0,3
Inkomstförändringar¹						
Skatter, brutto ⁶	13,9	32,2	4,7	1,2	1,0	0,0
Indirekta effekter av skatter	-1,7	-3,2	-0,8	-0,5	-0,2	0,0
Övriga inkomstreformer	0,8	2,0	0,2	-1,2	-0,1	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	13,0	31,0	4,1	-0,5	0,7	0,0
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande^{1,7}	9,3	-6,6	7,4	-3,4	6,5	-0,3
<i>procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>
Effekt på finansiellt sparande inkl. beräknings-teknisk överföring till hushållssektorn	9,3	-6,6	7,2	-4,6	1,9	5,6
<i>procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ För utgiftsreformer innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstreformer innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av utgifts- och inkomstreformer innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan.

² Se tabell 6.4.

³ Avser det tillfälliga stödet till kommuner och landsting (se även tabell 7.1 budgeteffekter av nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2016–2020).

⁴ Tabellen visar förändringen mellan år. Den justering som görs för de olika redovisningsprinciperna på 18 miljarder kronor 2016 består av 9 miljarder lägre utgifter 2015 i NR än på anslag och motsvarande 9 miljarder kronor högre utgifter 2016.

⁵ Kapitaltillskott påverkar inte det finansiella sparandet. Posten avser Sveriges medverkan i kapitalhöjning i Asiatiska Infrastrukturinvesteringsbanken om 0,2 miljarder kronor 2016 som föreslås i propositionen Vårändringsbudget för 2016.

⁶ Posten visar förändringen av nettoupplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettoupplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

⁷ Se tabell 5.10. Förändrad kommunal utdebitering ingår i tabell 5.10 men ska inte ingå i tabell 7.2 eftersom denna tabell visar budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut och förslag från regeringen.

⁷ Exklusive indirekta effekter av utgiftsreformer på inkomstsidan.

Källa: Egna beräkningar.

Avsnitt 6.1 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade

utgifterna. I tabell 6.4 redovisas förändringarna av de takbegränsade utgifterna per utgifts-område. I tabell 5.10 särredovisas hur de enskilda regeländringarna på skatteområdet påverkar de offentliga finanserna jämfört med föregående år.

Redovisningen i tabell 7.2 avser både utgifts- och inkomstsidan i statens budget. För reformer på budgetens inkomstsida beskriver bruttoeffekten den statistiskt beräknade förändringen av intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar inte eventuella indirekta effekter, som t.ex. regeländringens påverkan på andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om exempelvis konsumentprisindex påverkas av en regeländring uppkommer en indirekt effekt, eftersom utgiftsnivån i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar av detta index. Vidare ingår inte heller anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten eller anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen. Inte heller ingår anslagsförändringar som regeringen föreslagit i propositioner om ändringar i statens budget, och som inte föranletts av någon ny reform (det gäller i första hand transfereringsanslag som är känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar).

Redovisningen av budgeteffekter

Finansutskottet har vid flera tillfällen uttryckt önskemål om vissa förändringar i regeringens redovisning av budgeteffekter (se bl.a. bet. 2014/15:FiU1). Utskottet har efterlyst en fördelning av budgeteffekter per sektor (staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet), att det ska framgå vilken inkomsttitel som berörs av inkomstförslagen och en tydligare redovisning av vilka budgeteffekter som det får att avvisa ett förslag.

Regeringen redogjorde på ett övergripande sätt för sin syn på redovisningen av budgeteffekter i 2015 års ekonomiska vårproposition. Bland annat framhöll regeringen att en detaljerad redovisning av budgeteffekter är både osäker och komplex (prop. 2014/15:100 s. 162). En större detaljeringsgrad än den som tillämpas i nuläget skulle enligt regeringen inte med säkerhet medföra att redovisningen av budgeteffekter blir mer rättvisande.

Regeringen redovisar budgeteffekterna av regeländringar på skatteområdet i avsnittet för skattefrågor i budgetpropositionen. Utgångspunkten för dessa beräkningar är att varje enskild åtgärd beräknas separat, dvs. beräkningarna är partiella och antas inte påverka efterfrågan eller utbudet av varor (inklusive insatsvaror), tjänster och arbetskraft. Därmed beaktas inte heller eventuella effekter på aktivitetsnivån i ekonomin. När regeringen bedömer den makroekonomiska utvecklingen beaktas dock den samlade effekten på ekonomin av skattepolitiken, inklusive effekter på t.ex. sysselsättning och sparande. Dessa analyser är också grunden till de prognoser över skatteintäkter som redovisas i avsnittet om inkomster i budgetpropositionen.

Redovisningen av budgeteffekter i budgetpropositionen av en specifik reform är som mest rättvisande för det kommande budgetåret, vilket också normalt är det år som reformen träder i kraft. Det gäller både bruttoeffekten och nettoeffekten. Det är också för det kommande budgetåret som riksdagen fastställer inkomstberäkningen. Bedömningen av en budgeteffekt blir mer osäker för de efterföljande åren, bl.a. för att skattebaserna förändras över tid och för att nettoeffektens fördelning på olika inkomstitlar och utgiftsanslag i förekommande fall blir mer komplex. Det är en av anledningarna till att redovisningen av budgeteffekter beräknas i ikraftträdandeårets priser och volymer även för de efterföljande åren. Riksdagen beslutar för dessa år om preliminära inkomstberäkningar som riktlinje för regeringens budgetarbete som, till skillnad från beräkningen av budgeteffekterna för de enskilda skatteförslagen, baseras på en prognos av skatteintäkterna i löpande priser och volymer. Det kan vara en stor skillnad mellan budgeteffekten i ikraftträdandeårets priser och volymer och budgeteffekten i löpande priser och volymer efter det att den makroekonomiska utvecklingen beaktats. Denna skillnad ökar typiskt sett ju längre ifrån ikraftträdandeåret som jämförelsen avser.

Det är viktigt att redovisningen av budgeteffekter på ett tydligt och transparent sätt tillgodoser riksdagens behov av information för behandlingen av regeringens förslag. Finansdepartementet och finansutskottets kansli har inlett ett samarbete i syfte att utreda vilka möjligheter som finns för att utveckla redovisningen och hanteringen av budgeteffekter.

7.2 Den offentliga sektorns finanser

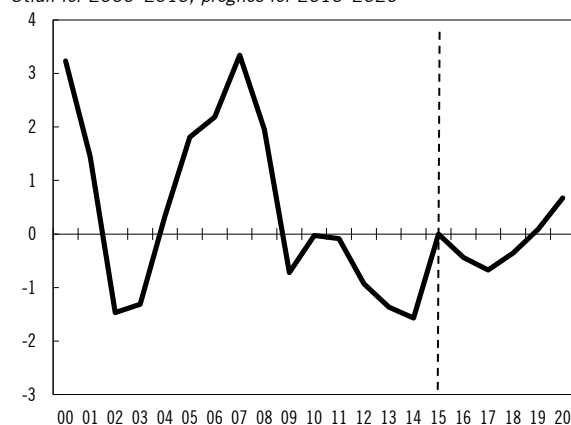
De offentliga finanserna förstärktes kraftigt mellan 2014 och 2015. Efter att underskottet nått sin botten 2014 på 1,6 procent av BNP, konsoliderades finanserna 2015 (se diagram 7.1 och tabell 7.3).

Förbättringen av de offentliga finanserna förklaras av den starka tillväxten i ekonomin i kombination med att regeringen sedan den tillträdde fört en stram ekonomisk politik, men också av händelser som tillfälligt förstärkte det finansiella sparandet 2015. Finanserna stärktes dels av en inbetalning av bolagsskatt om 15 miljarder kronor (motsvarande 0,4 procent av BNP), dels av en återbetalning av premier från AFA Försäkring på 5 miljarder kronor (motsvarande 0,1 procent av BNP) till kommunsektorn.

Diagram 7.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2020

Procent av BNP

Utfall för 2000–2015, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De offentliga finanserna beräknas försvagas 2016, trots konjunkturuppgången. Till stor del förklaras detta av att de tillfälliga förstärkningarna 2015, som beskrivits ovan, utgår. Detta i sig medför att inkomsterna minskar med 0,5 procent av BNP mellan 2015 och 2016.

Det exceptionellt höga antalet asylsökande medför högre utgifter 2016 jämfört med 2015. Samtidigt minskar vissa utgifter 2016, bl.a. till följd av de utgiftsbegränsande åtgärder som genomförts och att den retroaktiva rabatten på medlemsavgiften till EU regleras 2016. Utgifterna ökar sammantaget endast marginellt som andel av BNP 2016, medan inkomsterna minskar som andel av BNP.

Tabell 7.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2015–2020

Miljarder kronor om inte annat anges

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	2 033	2 131	2 234	2 336	2 444	2 555
procent av BNP	48,9	48,6	48,9	49,2	49,3	49,1
Skatter och avgifter	1 792	1 893	1 986	2 077	2 167	2 262
procent av BNP	43,1	43,2	43,5	43,7	43,7	43,5
Kapitalinkomster	60	62	64	68	80	88
Övriga inkomster	181	177	183	190	197	205
Utgifter¹	2 033	2 151	2 264	2 353	2 439	2 520
procent av BNP	48,9	49,0	49,6	49,5	49,2	48,4
Utgifter exkl. räntor	2 007	2 124	2 236	2 318	2 396	2 470
Räntor ²	26	26	29	35	43	50
Finansiellt sparande	0	-19	-31	-17	4	35
procent av BNP	0,0	-0,4	-0,7	-0,4	0,1	0,7
Strukturellt sparande						
procent av BNP	0,2	-0,2	-0,7	-0,5	0,0	0,8

¹ Inklusive beräkningstekniska överföringar till hushåll 2017–2019.² Inklusive räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

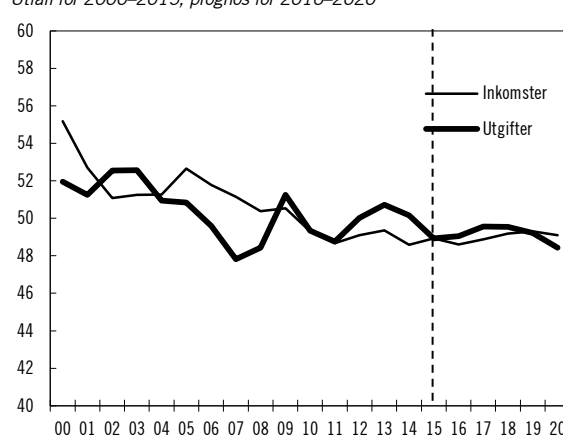
Underskottet i de offentliga finanserna fortsätter att öka och beräknas 2017 uppgå till 0,7 procent av BNP, vilket beror på att utgifterna för framför allt asylsökande ytterligare ökar 2017 jämfört med 2016.

Till följd av den automatiska budgetförstärkningen väntas underskottet i de offentliga finanserna vändas till överskott från 2019. Den offentliga sektorns finansiella sparande varierar normalt med BNP. När konjunkturen försvagas sjunker skatteinkomsterna, samtidigt som utgifterna för framför allt arbetslöshet stiger, och det finansiella sparandet blir lägre. Dessa s.k. automatiska stabilisatorer bidrar till att stabilisera konjunkturen. Det finansiella sparandet, justerat för bl.a. de konjunkturella variationerna, visar den strukturella, underliggande nivån. Förstärkningen av det finansiella sparandet sker också genom att inkomsterna ökar i förhållande till BNP (se diagram 7.2). År 2020 beräknas ett överskott uppnås i de offentliga finanserna på 0,7 procent av BNP.

Diagram 7.2 Den offentliga sektorns inkomster och utgifter 2000–2020

Procent av BNP

Utfall för 2000–2015, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det strukturella sparandet som andel av potentiell BNP beräknas uppgå till -0,2 procent 2016. År 2020 beräknas det strukturella sparandet uppgå till 0,8 procent.

Skatteintäkterna ökar som andel av BNP under prognosperioden

Den offentliga sektorns skatteintäkter som andel av BNP (skattekvoten) uppgick 2015 enligt NR till 43,1 procent av BNP (se tabell 7.4).

De förändringar i skattelagstiftningen som genomförts och föreslås i propositionen Vårändringsbudget för 2016, och som beskrivs i avsnitt 5, bidrar till att skattekvoten ökar med 0,7 procentenheter 2016. Däremot medför sammansättningen av skattebaserna, tillsammans med att den tillfälliga inbetalningen av bolagskatt som förstärkte inkomsterna 2015 faller bort, att skatterna minskar som andel av BNP. Sammantaget ökar skattekvoten 2016 marginellt jämfört med 2015. Skatteintäkterna ökar t.o.m. 2018 med 0,9 procent av BNP jämfört med 2015. Kvoten beräknas uppgå till 43,7 procent 2018 och vara oförändrad 2019. År 2020 minskar skattekvoten till 43,5 procent (se tabell 7.4).

Tabell 7.4 Den offentliga sektorns skatter och avgifter 2015–2020

Procent av BNP

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens direkta skatter	15,3	15,5	15,7	16,0	16,0	15,8
Företagens direkta skatter	3,0	2,7	2,7	2,8	2,9	2,9
Avgifter på arbetsgivare och egenföretagare	11,8	12,1	12,2	12,3	12,2	12,2
Mervärdesskatt	9,1	8,9	8,9	9,0	9,0	9,0
Fastighetskatt och fastighetsavgift	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Övriga indirekta skatter	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	3,0
Summa	43,3	43,3	43,6	43,9	43,9	43,6
Till offentlig sektor	43,1	43,2	43,5	43,7	43,7	43,5
Avgående medel till EU	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Anm.: Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 5.2.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifterna enligt NR som andel av BNP

Utgiftskvoten, dvs. utgifternas storlek i förhållande till BNP, beräknas öka marginellt 2016 jämfört med 2015. Framför allt är det den offentliga konsumtionen som prognostiseras växa snabbare än BNP, medan transfereringarna till hushållen minskar.

År 2017 ökar utgifterna med 0,5 procent som andel av BNP jämfört med 2016. Både den offentliga konsumtionen och transfereringarna till utlandet, som ingår i posten Övriga transfereringar och subventioner, ökar. Bland transfereringarna ökar kostnaderna för sjukpenning.

Den offentliga konsumtionen beräknas vara oförändrad som andel av BNP fr.o.m. 2018, medan transfereringarna till utlandet väntas växa långsammare än BNP. Samtidigt ökar ränteutgifterna till följd av en högre räntenivå. Sammantaget beräknas utgiftskvoten vara i stort sett oförändrad mellan 2017 och 2018.

Från och med 2019 minskar utgifterna som andel av BNP.

Tabell 7.5 Den offentliga sektorns utgifter 2015–2020

Procent av BNP

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Konsumtion	26,1	26,5	26,8	26,8	26,6	26,0
Investeringar	4,3	4,4	4,4	4,4	4,3	4,3
Transfereringar till hushåll	14,5	14,2	14,1	14,1	14,1	13,7
<i>Pensioner¹</i>	<i>7,8</i>	<i>7,8</i>	<i>7,8</i>	<i>7,9</i>	<i>7,8</i>	<i>7,7</i>
<i>Hälsorelaterat²</i>	<i>2,7</i>	<i>2,6</i>	<i>2,7</i>	<i>2,6</i>	<i>2,6</i>	<i>2,5</i>
<i>Arbetsmarknad</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>
<i>Familjer och barn</i>	<i>1,6</i>	<i>1,6</i>	<i>1,6</i>	<i>1,6</i>	<i>1,6</i>	<i>1,5</i>
<i>Övrigt</i>	<i>1,5</i>	<i>1,4</i>	<i>1,4</i>	<i>1,4</i>	<i>1,4</i>	<i>1,3</i>
Övriga transfereringar och subventioner ³	3,4	3,4	3,6	3,5	3,4	3,4
Ränteutgifter ⁴	0,6	0,6	0,6	0,7	0,9	1,0
Summa utgifter	48,9	49,0	49,6	49,5	49,2	48,4
Exklusive räntor	48,3	48,4	48,9	48,8	48,3	47,5

¹ Avser totala pensionsutbetalningar till hushåll, utöver ålderspensioner inkluderas exempelvis utbetalningar för garantipensioner.

² Omfattar bl.a. sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning.

³ Inklusive ofördelade utgifter.

⁴ Inklusive räntor på pensionskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Finanspolitikens effekter på efterfrågan

En ofta använd indikator på finanspolitikens effekter på efterfrågan är förändringen av det strukturella sparandet. Det är ett grovt mått på finanspolitikens inriktning och innefattar inte bara aktiv finanspolitik i statens budget, utan även flera andra faktorer. Även de finanspolitiska åtgärdernas utformning påverkar deras effekt på efterfrågan, vilket inte beaktas i denna analys.

Om förändringen av det strukturella sparandet är nära noll indikerar det att finanspolitiken, bortsett från effekten av de automatiska stabilisatorerna, har en neutral effekt på resursutnyttjandet i ekonomin. Om det strukturella sparandet i stället ökar eller minskar indikerar det att finanspolitiken har en åtstramande respektive expansiv effekt på resursutnyttjandet.

I detta avsnitt redovisas en analys av förändringen av det finansiella sparandet 2016–2020. Analysen görs för att ge en övergripande bild av hur finanspolitiken påverkar efterfrågan framöver. Det bör dock framhållas att osäkerheten i analyser av detta slag är stor.

År 2016 förväntas resursutnyttjandet i ekonomin öka snabbt och det negativa BNP-gapet, dvs. skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP, minska med motsvarande

1,1 procent av potentiell BNP (se sista raden i tabell 7.6). BNP-gapet är då svagt positivt. Ökningen i resursutnyttjandet beräknas förstärka de offentliga finanserna med ca 0,6 procent av BNP genom de automatiska stabilisatorerna (se rad två i tabell 7.6). Samtidigt försvagar en konjunkturell försämring av skattebasernas sammansättning och engångseffekter det offentliga sparandet med 0,2 respektive 0,3 procent av BNP (rad 3 och 4 i tabell 7.6). Den sistnämnda försvagningen beror till stor del på att skatteintäkterna från bolagsvinster bedöms ha varit tillfälligt höga 2015. De engångseffekter på det finansiella sparandet som redovisas 2016 och 2017 beror på periodiseringar av Sveriges avgift till Europeiska unionen. Skillnaden mellan det finansiella sparandets förändring å ena sidan och nettoeffekten av de automatiska stabilisatorerna, skattebasernas sammansättning och engångseffekter å andra sidan utgör förändringen av det strukturella sparandet.

Tabell 7.6 Indikatorer för impuls till efterfrågan

Årlig förändring, procent av BNP

	2016	2017	2018	2019	2020
Förändring av finansiellt sparande	-0,4	-0,2	0,3	0,4	0,6
Automatiska stabilisatorer	0,6	0,2	-0,1	-0,1	0,0
Skattebasernas sammansättning	-0,2	0,1	0,2	0,1	-0,2
Engångseffekter	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0
Förändring av strukturellt sparande	-0,4	-0,4	0,2	0,5	0,8
Aktiv finanspolitik ¹	-0,1	0,2	-0,1	0,1	0,0
Kapitalkostnader, netto	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Kommunsektorns finanser	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Pensionssystemets finanser	-0,2	-0,1	-0,1	0,1	0,1
Övrigt	0,0	-0,4	0,5	0,4	0,7
BNP-gap, förändring i procentenheter	1,1	0,3	-0,2	-0,3	0,0

¹ Avser utgifts- och inkomstförändringar 2016–2020 i förhållande till tidigare år av beslutade, föreslagna och aviserade reformer (se tabell 7.2).
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Normalt ökar skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP i löpande priser, medan de offentliga utgifterna ökar något långsammare vid en oförändrad politik. Utan nya aktiva beslut förstärks därför de offentliga finanserna automatiskt, vilket till stor del förklarar de positiva värdena för raden Övrigt i tabell 7.6. Att

värdet är noll 2016, och negativt 2017, beror framför allt på ökade utgifter för migration och integration dessa år.

Den aktiva finanspolitiken i statens budget (rad 6 i tabell 7.6) är i stort sett neutral sett över hela prognosperioden. Det strukturella sparandet påverkas även av förändringar i ålderspensionssystemets och kommunsektorns sparande. Sparandet försvagas i både pensionsystemet och kommunsektorn 2016–2018, vilket har en expansiv effekt. År 2019 och 2020 har sparandet i kommunsektorn och pensionsystemet en mer eller mindre neutral effekt på efterfrågan. Nettot av alla dessa förändringar i sparandet har en expansiv effekt på efterfrågan i ekonomin 2016 och 2017, då det strukturella sparandet försvagas, medan det håller tillbaka efterfrågan 2018–2020.

Statens finanser

Statens finanser förstärktes med omkring 40 miljarder kronor mellan 2014 och 2015, men uppvisade fortsatt underkott. Budgetsaldot i redovisningsstrukturen för statens budget beräknas vända till ett överskott 2017, medan statens finansiella sparande enligt NR prognostiseras vara positivt fr.o.m. 2018. Både det finansiella sparandet och budgetsaldot beräknas förstärkas med omkring 120 miljarder kronor mellan 2014 och 2020. År 2020 beräknas statens finansiella sparande uppnå ett överskott på 66 miljarder kronor medan statens budgetsaldo beräknas till 53 miljarder kronor.

Det finansiella sparandet i staten

Statens inkomster utgörs i huvudsak av inkomster från skatt på arbete samt skatt på kapital och konsumtion. Dessa inkomster uppgick 2015 till ca 87 procent av statens totala inkomster. Av resterande del svarade kapitalinkomster för 2 procent, medan transfereringarna från övriga sektorer uppgick till ca 3 procent. Enligt NR redovisas även vissa kalkylmässiga poster, i huvudsak kapitalförslitning, som inkomster. Dessa poster uppgick till 9 procent av inkomsterna 2015.

I huvudsak var det staten som svarade för den kraftiga förbättringen av de offentliga finanserna mellan 2014 och 2015. Underskottet i statens finanser minskade som andel av BNP med 1,2 procent mellan dessa år. Detta förklaras av

den starka tillväxten i ekonomin, i kombination med att regeringen sedan den tillträdde fört en stram ekonomisk politik, men också av den extra inbetalningen av bolagsskatt 2015 om 15 miljarder kronor.

År 2016 beräknas statens finanser försämrats marginellt, trots den snabba konjunkturuppgången (se tabell 7.7). Till stor del förklaras detta av att de högre skatteinbetalningar som gjordes 2015 faller bort. Utgifterna för det exceptionellt höga antalet asylsökande bidrar också till att statens finansiella sparande ligger kvar på en oförändrad nivå.

Tabell 7.7 Statens inkomster och utgifter 2015–2020

Miljarder kronor, om inte annat anges
Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	1 052	1 111	1 162	1 213	1 266	1 319
<i>Procent av BNP</i>	<i>25,3</i>	<i>25,3</i>	<i>25,4</i>	<i>25,5</i>	<i>25,5</i>	<i>25,3</i>
Skatter och avgifter	913	968	1012	1059	1105	1153
Kapitalinkomster	22	27	28	27	30	30
Övriga inkomster	117	117	122	127	131	136
Utgifter¹	1 056	1 119	1 173	1 202	1 231	1 253
<i>Procent av BNP</i>	<i>25,4</i>	<i>25,5</i>	<i>25,7</i>	<i>25,3</i>	<i>24,8</i>	<i>24,1</i>
Utgifter exkl. räntor ¹	1 034	1 096	1 148	1 173	1 199	1 221
<i>Procent av BNP</i>	<i>24,9</i>	<i>25,0</i>	<i>25,1</i>	<i>24,7</i>	<i>24,2</i>	<i>23,5</i>
Ränteutgifter ¹	22	23	25	29	32	32
Finansiellt sparande	-4	-8	-11	11	34	66
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,7</i>	<i>1,3</i>

¹ Inklusivt beräkningsteknisk överföring till hushållen 2017–2019.

² Inklusivt räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Även 2017 beräknas statens finansiella sparande vara i stort sett oförändrat jämfört med 2015 och 2016. Detta beror på de fortsatt ökande kostnaderna för asylsökande, på att utgifterna 2016 tillfälligt var lägre som en följd av de utgiftsbegränsande åtgärder som genomförts och på reglering av den retroaktiva rabatten på medlemsavgiften till EU.

Det höga resursutnyttjandet i ekonomin medför att inkomsterna stärks och staten väntas redovisa överskott fr.o.m. 2018. Samtidigt som inkomsterna växer snabbare än BNP medför den automatiska budgetförstärkningen att utgifterna minskar i förhållande till BNP.

Från statens finansiella sparande till budgetsaldo

Statens finansiella sparande visar förändringen av den finansiella förmögenheten, exklusive effekten av värdeförändringar. Budgetsaldot visar statens lånebehov (i tabell 7.8 med omvänt

tecken) och därmed dess påverkan på statskulden.

Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar eller köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning, eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statskulden av dessa transaktioner.

Förutom denna skillnad avviker redovisningen i statens budget i flera andra avseenden från redovisningen i NR. Budgetsaldot redovisas kassamässigt, medan NR tillämpar en periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteintäkter och ränteutgifter.

Det finansiella sparandet 2015 blev ca 28 miljarder kronor högre än budgetsaldot (se tabell 7.8). Enligt redovisningsprinciperna för statens budget försämrade räntorna budgetsaldot med 6 miljarder kronor i förhållande till det finansiella sparandet. I huvudsak svarade valuta- och kursdifferenser för denna skillnad. De kassamässigt inbetalda skatterna beräknas bli 19 miljarder kronor lägre än de prognostiserade debiterade skatteintäkterna, vilket ytterligare tynger saldot i förhållande till det finansiella sparandet. Skillnaden förklaras både av uppbördsförskjutningar, huvudsakligen hänförliga till juridiska personer, och av betalningsförskjutningar, främst gentemot kommuner och landsting. Det innebär att de intäkter som hör till kommunsektorn inte beräknas bli fullt så stora som de utbetalningar staten gjort till sektorn under kalenderåret. Däremot innebar försäljningar av aktieinnehav och extra utdelningar att budgetsaldot förstärktes med ca 11 miljarder kronor i förhållande till sparandet enligt NR. Övriga finansiella transaktioner, som framför allt avser lån till Riksbanken för upplåning i utländsk valuta och till Centrala studiestödsnämnden, försämrade budgetsaldot med ca 15 miljarder kronor jämfört med sparandet enligt NR-redovisningen.

År 2016 beräknas det finansiella sparandet bli marginellt starkare än budgetsaldot. De kassamässiga räntorna beräknas stärka saldot med ca 13 miljarder kronor jämfört med de periodiserade räntorna, medan de kassamässiga inkomsterna från skatter i stället beräknas försvaga budgetsaldot med ca 8 miljarder kronor. Samtidigt beräknas försäljningar av aktieinnehav och extrautdelningar m.m. förstärka budgetsaldot med 6 miljarder kronor. Övriga finansiella

transaktioner försvagar slutligen budgetsaldot med 15 miljarder kronor i förhållande till sparandet enligt NR.

År 2017 förstärks budgetsaldot kraftigt av att de kassamässiga skatterna blir ca 43 miljarder kronor högre än de periodiserade. Den stora periodiseringseffekten beror bl.a. på bolagens ovanligt höga inbetalningar av periodiserade preliminärskatter 2015, som i sin tur påverkat prognosen för bolagens slutliga skatt 2015. Detta påverkar, via preliminärskatterna, periodiseringseffekten 2017. De debiterade preliminärskatterna under 2017 beror således i hög grad på den slutliga skatten 2015.

I övrigt förstärker de kassamässiga räntorna och det beräkningstekniska antagandet om försäljningar av statens aktieinnehav budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet, medan övriga finansiella transaktioner försämrar saldot. Sammantaget beräknas budgetsaldot bli närmare 40 miljarder kronor högre än det finansiella sparandet.

för staten, vilket i sin tur medför att statsskulden normalt minskar. Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämja med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Underskottet i statens budgetsaldo minskar 2016 och vänds till överskott 2017

År 2015 visade statens budget ett underskott på 33 miljarder kronor. Underskottet beräknas minska till 12 miljarder kronor 2016, för att därefter vända till ett överskott fr.o.m. 2017. Utvecklingen av saldot redovisas i tabell 7.9 och diagram 7.3.

Tabell 7.8 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2015–2020

Miljarder kronor

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande	-4	-8	-11	11	34	66
<i>Justeringar till budgetsaldo</i>						
Räntor, periodisering, kursvinster/förluster	-6	13	4	0	-5	-13
Periodisering av skatter	-19	-8	43	-1	-17	-3
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m. ¹	11	6	5	5	5	5
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-15	-15	-13	-10	-3	-2
Budgetsaldo	-33	-12	29	5	15	53

¹ Inkluderar justeringar avs. Riksbankens inlevererade överskott.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

För 2018–2020 medför periodiseringarna och övriga finansiella transaktioner att det finansiella sparandet i stället överstiger budgetsaldot med 6–19 miljarder kronor.

Statens budgetsaldo

Enligt budgetlagen (2011:203) ska budgeten omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär ett minskat lånebehov

Tabell 7.9 Statens budgetsaldo 2015–2020

Miljarder kronor
Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	860	924	1017	1016	1046	1107
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	867	908	963	978	1004	1012
Statsskuldräntor m.m. ²	22	4	15	22	29	36
Riksgäldskontorets nettoutlåning varav	10	17	11	11	-2	5
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto)	-1	0	0	0	0	0
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-37	-39	-40	-42	-43	-45
Utbetalning av premiepensionsmedel	37	38	40	42	43	45
CSN, studielån	5	5	5	4	5	6
Investeringslån till myndigheter	0	1	1	1	1	1
Stabilitetsfonden/resolutionsavgiften	-3	-6	-7	-7	-7	-7
Kärnavfallsfonden	0	1	0	0	0	0
Lån Riksbanken	10	13	9	7	0	-1
Lån till andra länder	0	1	0	0	-1	-3
Nettoutlåning – infrastrukturinvesteringar ³	-1	2	2	5	-1	8
Övrigt, netto	0	2	1	1	1	1
Kassamässig korrigering	-7	7	0	0	0	0
Statens budgetsaldo	-33	-12	29	5	15	53

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Inklusive förändring av anslagsbehållningar.

² Avser utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

³ Avser Trafikverkets infrastrukturlån (netto).

Källor: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Varierande nivå på statsskuldräntorna

Utgifterna för statsskuldräntorna varierar mycket från år till år. Avgörande för ränteutgifternas nivå över tid är statsskuldens storlek, inhemska och utländska räntenivåer samt den svenska kronans växelkurs. Den upplånings-teknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort sikt få betydande effekter på de kassamässiga ränteutgifterna, främst genom att utgifterna omfördelas över tiden, t.ex. genom över- eller underkurser i samband med emissioner av statsobligationer.

Överkurser (eller underkurser) uppstår om marknadsräntan understiger (överstiger) obligationens kupongränta vid emissionstillfället. Köparen av obligationen är då beredd att betala ett högre (lägre) pris eftersom detta kompenseras av en högre löpande avkastning fram till obligationen förfaller. Över- respektive underkursen utgörs av skillnaden mellan nuvärdet av obligationens kassaflöden diskonterade med gällande marknadsräntor (obligationens pris vid emissionstillfället) och det nominella belopp som Riksgäldskontoret betalar tillbaka till långivaren då obligationen förfaller.

År 2015 uppgick ränteutgifterna till 22 miljarder kronor, vilket var ca 1 miljard kronor högre än vad som ursprungligen anvisades i statens budget för 2015. Jämfört med beräkningen i samband med budgeten för 2015 påverkades ränteutgifterna av att valutakursförlusterna och kursförlusterna blev högre än budgeterat (ca 10 respektive 9 miljarder kronor). Detta motverkades dock till stor del av högre överkurser vid emission (ca 12 miljarder kronor) och lägre utgifter för lån i svenska kronor (ca 5 miljarder kronor).

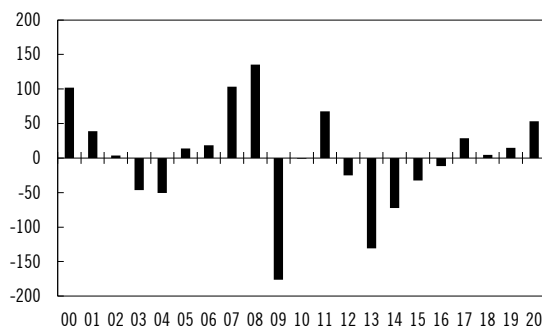
Valutakursförluster uppstår på instrument i utländsk valuta om valutakursen vid förfallotidpunkten är högre än då kontraktet ingicks. Kursdifferenser (kursförluster i detta fall) uppstår när Riksgäldskontoret köper tillbaka obligationer och marknadsräntorna inte är desamma som kupongräntan (egentligen är detta samma sak som en över- eller underkurs fast vid en köptransaktion istället för en säljtransaktion).

För 2016 förväntas ränteutgifterna uppgå till 4 miljarder kronor, vilket motsvarar en minskning med ca 18 miljarder kronor jämfört med föregående år. Den lägre utgiftsnivån förklaras främst av gynnsammare kurseffekter. År 2015 belastades räntebetalningarna bl.a. med valutakursförluster i schweizerfranc, som uppgick till omkring 5 miljarder kronor, till följd av den schweiziska centralbankens beslut att överge kopplingen till euron i januari 2015. Därutöver realiserade Riksgäldskontoret valutakursförluster mot den amerikanska dollarn och det brittiska pundet under första halvåret 2015. Vid sidan av valutakursförlusterna betalade Riksgäldskontoret även ut cirka 5 miljarder kronor i upplupen inflationskompensation i samband med att ett realobligationslån förföll 2015. Någon motsvarande betalning kommer inte äga rum 2016.

Diagram 7.3 Statens budgetsaldo 2000–2020

Miljarder kronor

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

År 2017–2020 finns huvudsakligen två sinsemellan motverkande faktorer som påverkar ränteutgifterna: stigande marknadsräntor och en minskande statsskuld. Ränteutgifterna förväntas uppgå till 14–36 miljarder kronor under dessa år.

Ränteutgifterna har sjunkit kraftigt sedan mitten av 1990-talet, framför allt på grund av att räntenivåerna i dag är markant lägre. Under de fem första åren av 2000-talet uppgick de genomsnittliga ränteutgifterna årligen till ca 67 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 2,6 procent av BNP. Under de senaste fem åren har ränteutgifterna i genomsnitt uppgått till ca 21 miljarder kronor eller ca 0,5 procent av BNP.

Valutakurseffekter på Riksbankens lån i Riksgäldskontoret står för merparten av nettoutlåningen

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som har stor betydelse för budgetsaldot. Nettoutlåningen omfattar både löpande statlig verksamhet, som t.ex. studielån, och tillfälliga poster, som oftast beslutas med kort varsel och därför inte går att förutse. På grund av dessa engångseffekter varierar nettoutlåningen kraftigt från år till år.

Riksbanken har vid två tillfällen under de senaste åren, 2009 och 2013, tagit upp lån i Riksgäldskontoret för förstärkning av valutareserven. Dessa lån uppgick den 31 december 2015 till sammanlagt 241 miljarder kronor. Vid omsättning av enskilda lån uppstår valutakursdifferenser, vilket påverkar nettoutlåningen. Fram t.o.m. 2020 förväntas valutakursförluster hänförliga till Riksbankens lån uppstå motsvarande 28 miljarder kronor, vilket ökar nettoutlåningen.

År 2016 förväntas Riksgäldskontorets nettoutlåning uppgå till ca 17 miljarder kronor, varav

merparten utgörs av ovan beskrivna valutakursdifferenser till följd av Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Den s.k. stabilitetsavgiften, som betalas av banker och finansiella institut, ersätts 2016 av en resolutionsavgift. Avgiftsuttaget för resolutionsavgiften bedöms bli ungefär dubbelt så högt som avgiftsuttaget för stabilitetsavgiften, vilket innebär att nettoutlåningen beräknas minska.

Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter förbättras

År 2015 försämrade engångseffekter budgetsaldot med 16 miljarder kronor (se tabell 7.10). Det var framför allt det tillfälliga stödet till kommunerna, som utbetalades i december 2015, och tidigareläggningar av utgifter hänförliga till 2016 till 2015 som medförde engångsvisa negativa effekter för 2015. Även Riksbankens upplåning för förstärkning av valutareserven påverkade saldot negativt. Den ökade skulden till följd av upplåningen för Riksbankens valuta-reserv motsvaras dock av en motsvarande fordran på banken.

Tabell 7.10 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2015–2020

Miljarder kronor

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Statens budgetsaldo	-33	-12	29	5	15	53
Större engångseffekter	-16	4	-5	-3	4	5
Varav						
Tidigarelagda utbetalningar	-5	5	0	0	0	0
Tillfälligt stöd till kommuner	-10	0	0	0	0	0
EU-avgift, försenad rabatt	-3	7	0	0	0	0
EU-avgift, korrigerig retroaktiv BNI	1	2	0	0	0	0
Extra utdelningar och återföring av kapital	9	0	0	0	0	0
Exportkreditnämnden, netto ¹	1	0	0	0	0	0
Aktieförsäljning, del ²	0	5	5	5	5	5
Premiepensionsmedel utbetalning/förvaltning	-38	-38	-40	-42	-43	-45
Premiepensionsavgifter inbetalning	37	39	40	42	43	45
Kärnavfallsfonden	0	-1	0	0	0	0
Lån till Svenska kraftnät	1	-1	-1	-1	-1	-1
Lån till Riksbanken ³	-10	-13	-9	-7	0	1
Övrigt, netto	1	-1	-1	-1	-1	-1
Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter	-16	-15	34	8	11	49

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Avser nettot av Exportkreditnämndens inleverans av myndighetskapital till inkomsttitel och minskning av behållning på kontot i Riksgäldskontoret.² För perioden 2016–2020 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningsinkomster från statens aktier motsvarande 5 miljarder kronor per år.³ Avser Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

År 2016–2020 beräknas de större engångseffekterna påverka budgetsaldot med mellan -5 och 5 miljarder kronor per år. För dessa år görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av aktier i statliga bolag om 5 miljarder kronor per år, vilket innebär en förbättring av saldot med motsvarande belopp.

Ålderspensionssystemets finanser

Trots att avgiftsinkomsterna var lägre än pensionsutbetalningarna var det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet positivt 2015. Överskottet motsvarade 8 miljarder kronor eller 0,2 procent av BNP (se tabell 7.11),

och förklaras av att direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar var tillräckligt stor för att täcka avgiftsunderskottet. Detta förväntas också vara fallet 2016. Från och med 2017 bedöms kapitalinkomsterna inte vara tillräckligt stora för att täcka avgiftsunderskottet, vilket innebär att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet fr.o.m. 2017 bedöms bli negativt.

Tabell 7.11 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2015–2020

Miljarder kronor om inte annat anges

Utfall 2014, prognos 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Avgifter	247	259	270	280	292	305
Pensioner	265	282	298	314	327	340
Avgiftsöverskott	-17	-23	-28	-34	-35	-35
Räntor, utdelningar	29	28	29	31	35	36
Förvaltningsutgifter m.m.	-4	-4	-5	-5	-6	-6
Finansiellt sparande	8	1	-4	-8	-6	-5
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

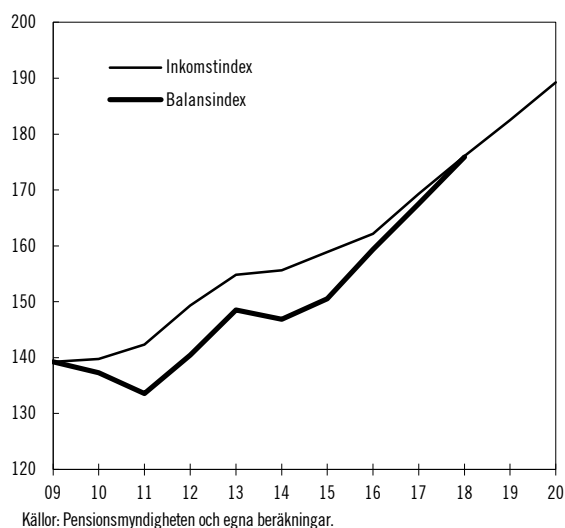
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Alla inkomst- och tilläggspensioner som erhålls efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. I ett läge då pensionssystemets finanser är i balans bygger följsamhetsindexeringen på förändringen av inkomstindex. Om pensionssystemets skulder överstiger systemets tillgångar aktiveras balanseringen, vilket innebär att följsamhetsindexeringen bygger på förändringen av balansindex, i stället för inkomstindex. Balanseringen är ett sätt att genom en justering av indexeringen säkerställa att pensionssystemets utgifter inte över tid överstiger dess inkomster.

Diagram 7.4 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2020

Index (1999=100)

Fastställda tal 2009–2016, prognos 2017–2020

Balansindex bestäms utifrån utvecklingen av inkomstindex och balanstalets storlek. Om balanstalet överstiger 1,0000 kommer balansindex att utvecklas starkare än inkomstindex det givna året, och omvänt kommer om balanstalet understiger 1,0000 balansindex i stället att ha en svagare utveckling än inkomstindex. Balanseringen är aktiverad så länge balansindex understiger nivån för inkomstindex.

Balanseringen förväntas vara aktiverad t.o.m. 2018 (vilket framgår av att den tjockare linjen i diagram 7.4 ligger under den tunnare t.o.m. 2018). Detta innebär att pensionerna stiger mer än utvecklingen av inkomstindex om balanstalet överstiger 1,0000. Till följd av det låga balanstalet utvecklades balansindex negativt 2014, trots att inkomstindex ökade samma år. För 2016–2018 överstiger balanstalet 1,0000, vilket innebär att balansindex ökar mer än inkomstindex under dessa år (se tabell 7.12). Eftersom balanseringen inte är aktiverad 2018–2020 bestäms följsamhetsindexeringen av inkomstindex för dessa år.

Tabell 7.12 Inkomstindex, balanstal och balansindex 2015–2020

Procentuell förändring om inte annat anges

Fastställda tal 2015–2016, prognos 2017–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomstindex	2,1	2,0	4,4	4,0	3,6	3,7
Balansindex	2,5	5,9	5,1	5,0		
Följsamhetsindexering ¹	0,9	4,2	3,5	3,3	2,1	2,1
Balanstal²	1,0040	1,0375	1,0067	1,0095	1,0058	1,0030

¹ Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggspensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex (eller balansindex) minus normen 1,6 procentenheter. Normen motsvarar det förskott som läggs till pensionen när den beviljas.

² Balanstalet uttrycker inte procentuell förändring, utan anger systemets tillgångar i förhållande till dess skulder.

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

I beräkningarna tillämpas fr.o.m. 2017 de förändrade regler för balanseringen och utformningen av inkomstindex som beslutats efter förslag i propositionen En jämnare och mer aktuell utveckling av inkomstpensionerna (prop. 2014/15:125). De nya reglerna syftar till att jämna ut svängningarna mellan åren. Den nya balanseringen innebär i korthet att enbart en tredjedel av balanseringseffekten påverkar pensionerna. Den nya utformningen av inkomstindex innebär bl.a. att det ska beräknas utifrån förändringen av den nominella genomsnittsinkomsten mellan de två närmast föregående åren. I dag beräknas inkomstindex som ett genomsnitt av de tre senaste årens reala utveckling av pensionsgrundande inkomst, med tillägg av det senaste årets utveckling av konsumentprisindex.

Kommunsektorns finanser

Det finansiella sparandet för kommunsektorn (kommuner och landsting) uppgick preliminärt till -4 miljarder kronor, eller -0,1 procent av BNP 2015 (se tabell 7.13). År 2016 bedöms kommunsektorn redovisa ett lägre finansiellt sparande jämfört med föregående år. Till stor del beror det på att det tillfälliga stödet till kommunsektorn om 9,8 miljarder kronor som riksdagen beslutade om i december 2015 i nationalräkenskaperna tas upp som en inkomst 2015. Stödet väntas dock till stor del förbrukas 2016 och därmed belasta utgiftssidan det året. Samtidigt utvecklas skatteunderlaget i kommunsektorn starkt 2016 till följd av det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Den genomsnittliga skattesatsen i kommunsektorn höjdes dessutom 2016 med 0,11 procentenheter

eller 11 öre per hundra kronor i beskattningsbar inkomst. Även statsbidragen ökar i hög takt 2016, främst till följd av ett högt antal asylsökande, men även till följd av satsningar inom bl.a. utbildningsområdet.

Skatteinkomsterna fortsätter att utvecklas i hög takt 2017, för att sedan dämpas något 2018–2020. Samtidigt avtar ökningen av statsbidragen successivt t.o.m. 2020.

Tabell 7.13 Kommunsektorns finanser 2015–2020

Miljarder kronor om inte annat anges
Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totala inkomster	959	1 016	1 071	1 121	1 166	1 213
Procent av BNP	23,1	23,2	23,4	23,6	23,5	23,3
Skatter ¹	639	675	711	743	776	811
Kommunal fastighetsavgift	16	17	17	19	19	20
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	163	185	197	204	205	204
Skatter och bidrag, procent av BNP	19,7	20,0	20,2	20,3	20,2	19,9
Kapitalinkomster	10	8	9	12	17	24
Övriga inkomster	131	132	137	143	149	155
Varav mervärdesskatt	58	62	65	68	70	72
Totala utgifter	963	1 029	1 088	1 141	1 190	1 239
Procent av BNP	23,2	23,5	23,8	24,0	24,0	23,8
Konsumtion	794	853	905	951	990	1 025
procentuell utveckling ²	5,4	7,5	6,1	5,0	4,1	3,5
Investeringar	90	96	102	106	108	110
Övriga utgifter ³	79	79	81	84	92	104
Finansiellt sparande	-4	-12	-16	-20	-24	-26
Procent av BNP	-0,1	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5
Resultat före extra ordinarie poster	13	21	12	10	7	6

Anm.: Skatter och bidrag som andel av BNP inkluderar intäkter från den kommunala fastighetsavgiften. Faktisk utveckling av statsbidrag. Den större delen av skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet förklaras av redovisningen av investeringar och avskrivningar. Balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning för kommuner och landsting är kopplade till resultatet, medan det finansiella sparandet är kopplat till målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (se vidare avsnitt 8).

¹ Utfall 2015 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2015 som redovisas i avsnitt 5.2.

² Löpande priser.

³ Inkluderar nettoköp av mark och fastigheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den goda inkomstutvecklingen fram t.o.m. 2017 ger utrymme för en stark ökning av den kommunala konsumtionen. Samtidigt bidrar den demografiska utvecklingen till att behovet av kommunala välfärdstjänster ökar successivt under prognosperioden. Även investeringsbehovet är stort. Det finansiella sparandet och

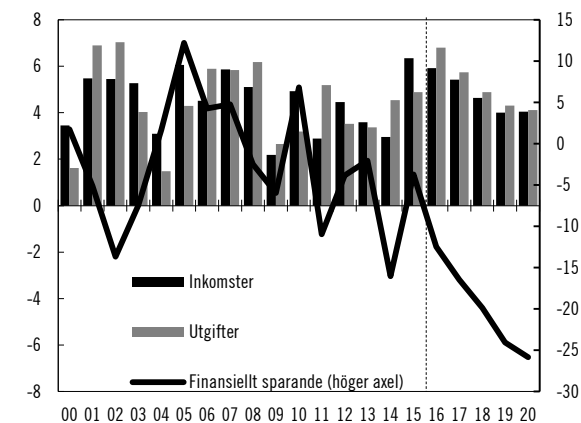
resultatet bedöms därmed komma att försämrans successivt under prognosperioden. Det finansiella sparandet uppgår till -0,5 procent av BNP 2020. Även resultatet bedöms minska under prognosperioden och uppgå till 6 miljarder kronor 2020. Det innebär att sektorn som helhet bedöms klara det kommunala balanskravet under hela prognosperioden.

Diagram 7.5 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiellt sparande 2000–2020

Utfall för 2000–2015, prognos för 2016–2020

Procent

Miljarder kronor

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

7.3 Nettoförmögenheten och skuldutveckling

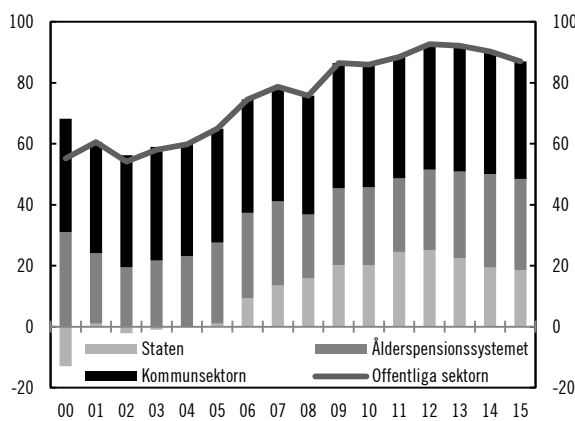
Nettoförmögenheten

Den offentliga sektorns nettoförmögenhet består av både realkapital och finansiella tillgångar, med avdrag för skulder. Realkapitalet, eller kapitalstocken, innefattar både materiella tillgångar, som t.ex. byggnader och anläggningar, och immateriella tillgångar, som t.ex. data-program. Större delen av den offentliga sektorns kapitalstock består av byggnader, vägar och annan infrastruktur som inte ger någon direkt avkastning. En del av kapitalstocken används för produktion av offentliga tjänster, som t.ex. skolor, sjukhus och kontorsbyggnader, medan andra delar, t.ex. infrastrukturen, ger en samhällsekonomisk avkastning. Däremot ingår inte marktillgångar, eftersom dessa i nuläget inte finns redovisade i den officiella statistiken. De finansiella tillgångarna omfattar såväl olika fordringar på den privata sektorn som aktier. Aktieinnehaven kan vara likvida tillgångar förknippade med ett tydligt avkastningskrav,

som t.ex. AP-fondernas aktieinnehav. Innehaven kan också vara en form för kontroll av realkapital, som t.ex. statens ägande av Vattenfall AB.

Diagram 7.6 Den offentliga sektorns konsoliderade nettoförmögenhet fördelad på sektorer

Procent av BNP

Källa: Statistiska centralbyrån.

Skulderna omfattar finansiella skulder samt statens och den kommunala sektorns åtaganden för tjänstepensioner.²² Den s.k. Maastrichtskulden, av vilken statsskulden utgör en övervägande del, redovisas till nominellt värde. I finansiella redovisningar definieras skulden till sitt marknadsvärde. Posten Övriga skulder inkluderar skillnaden mellan marknadsvärdet och den nominellt värderade Maastrichtskulden.

Vid utgången av 2015 beräknas den offentliga sektorns totala nettoförmögenhet ha uppgått till 3 616 miljarder kronor eller 87,0 procent av BNP (se tabell 7.14). Kapitalstocken uppgick till 2 805 miljarder kronor eller 67,5 procent av BNP. Den finansiella nettoförmögenheten, dvs. skillnaden mellan finansiella tillgångar och skulder, uppgick till 811 miljarder kronor eller 19,5 procent av BNP.

Fördelningen av nettoförmögenheten på sektorer visar att statens andel av förmögenheten är lägst då den offentliga sektorns skuld huvudsakligen består av statsskulden. Både den kommunala sektorns och statens nettoförmögenhet består till övervägande del av reala tillgångar, medan ålderspensionssystemets netto-

förmögenhet utgörs av finansiella tillgångar. År 2000–2012 ökade nettoförmögenheten med ca 37 procent av BNP. Sedan 2012 har den dock minskat med ca 6 procent som andel av BNP (se diagram 7.6). Det beror framför allt på ökningen av bruttoskulden, som redovisats ovan.

Tabell 7.14 Den offentliga sektorns konsoliderade tillgångar och skulder 2015

	Miljarder kronor	Procent av BNP
Tillgångar	6 203	149,3
Finansiella tillgångar	3 398	81,8
varav aktier	1 384	33,3
Kapitalstock	2 805	67,5
Skulder	2 587	62,3
Maastrichtskuld	1 805	43,4
Pensionsskuld	339	7,6
Övrigt	443	11,2
Förmögenhet	3 616	87,0
Staten ¹	770	18,5
Ålderspensionssystemet	1 246	30,0
Kommunsektorn	1 600	38,5

Anm.: Statens nettoförmögenhet inklusive kommunsektorns löneskatt uppgick 2014 till 855 miljarder kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Finansiell nettoförmögenhet

Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet ligger huvudsakligen i AP-fonderna i ålderspensionssystemet, medan statens finansiella nettoförmögenhet är negativ. Kommunsektorns finansiella tillgångar och skulder har sedan år 2000 i stort sett varit lika stora (se diagram 7.7).

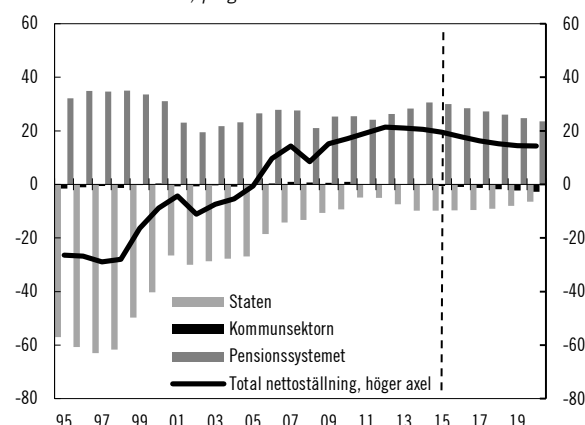
Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar, som huvudsakligen är hänförliga till ålderspensionssystemet, överstiger ränteutgifterna. Den totala skulden inkluderar statens och kommunsektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som intjänats fr.o.m. 1998. De totala skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensionssystemet, inte i den offentliga sektorn utan redovisas i försäkringssektorn.

²² Kommunsektorns pensionsskuld avseende förmånsbestämda tjänstepensioner intjänade t.o.m. 1997 ingår inte.

Diagram 7.7 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet 1990–2020

Procent av BNP

Utfall för 1990–2015, prognos för 2016–2020

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den finansiella nettoförmögenheten minskade från 20,5 procent av BNP 2014 till 19,5 procent av BNP 2015 (se diagram 7.7 tabell 7.15). Av minskningen var 1,2 procentenheter hänförlig till den starka BNP-tillväxten (se sista raden i tabell 7.15). Övriga förändringar som främst avser värdeförändringar svarade i stället för en förstärkning på 0,2 procentenheter.

Tabell 7.15 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet 2015–2020

Procent av BNP

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Staten	-9,8	-9,6	-9,5	-9,0	-8,0	-6,5
Ålderspensions systemet	30,0	28,4	27,2	26,0	24,8	23,5
Kommunsektorn	-0,6	-1,0	-1,4	-1,8	-2,3	-2,8
Offentlig sektor	19,5	17,8	16,3	15,2	14,5	14,3
<i>Förändring</i>	-1,0	-1,7	-1,5	-1,1	-0,7	-0,2
<i>Bidrag till förändringen</i>						
<i>Finansiellt sparande</i>	0,0	-0,4	-0,7	-0,4	0,1	0,7
<i>Värdeförändringar m.m.</i>	0,2	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2
<i>Nominell BNP-förändring</i>	-1,2	-1,0	-0,7	-0,6	-0,6	-0,7

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Underskottet i det finansiella sparandet och den fortsatt starka konjunktur tillväxten medför att den finansiella nettoförmögenheten, i frånvaro av värdeförändringar, minskar med 1,7 procent som andel av BNP 2016.

Den finansiella nettoförmögenheten fortsätter att minska som andel av BNP 2017–2020. Över-

skotten i det finansiella sparandet mot slutet av perioden kompenserar inte den minskning av förmögenhetskvoten som följer av att BNP ökar. Den finansiella nettoförmögenheten beräknas 2020 uppgå till ca 744 miljarder kronor, vilket motsvarar 14,3 procent av BNP.

Fram t.o.m. 2020 beräknas den finansiella nettoförmögenheten i absoluta tal ha minskat med närmare 60 miljarder kronor jämfört med 2014, vilket till stor del beror på förändringen av det ackumulerade finansiella sparandet.

Skuldtutvecklingen

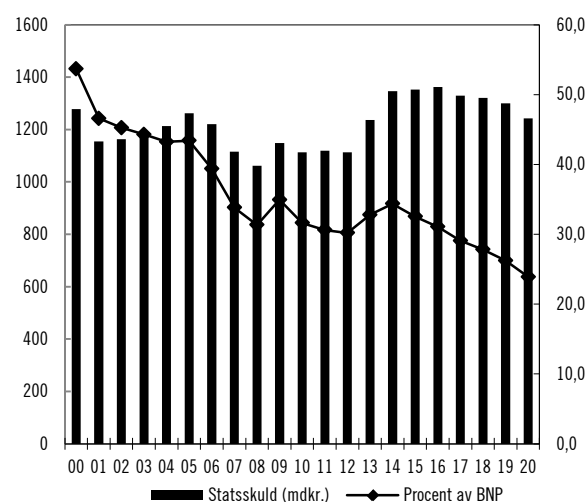
Statsskulden uppgick till 1 352 miljarder kronor i slutet av 2015, vilket var en ökning med 5 miljarder kronor jämfört med 2014 (se tabell 7.16 och diagram 7.8). Statens budget visade ett underskott på 33 miljarder kronor 2015. Att statsskulden trots detta enbart ökade med 5 miljarder kronor beror bl.a. på att de s.k. statsskuldssdispositionerna var mindre vid utgången av 2015 än vid utgången av 2014. Skulddispositionerna innefattar bl.a. realiserade valutakursdifferenser och upplupen inflationskompensation som påverkar skulden, men inte statens budgetsaldo och nettolånebehov.

Diagram 7.8 Statsskuldens utveckling 2000–2020

Utfall t.o.m. 2015, prognos för 2016–2020

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

År 2016 beräknas statsskulden öka med 10 miljarder kronor till 1 362 miljarder kronor, men minska som andel av BNP. Från och med 2017 bidrar de växande budgetöverskotten till att statsskulden minskar, både nominellt och

uttryckt som andel av BNP. I slutet av 2020 beräknas skuldkvoten, dvs. den konsoliderade statsskulden som andel av BNP, uppgå till 23,9 procent.

Tabell 7.16 Statsskuldens förändring 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Miljarder kronor</i>						
<i>Utfall för 2015, prognos för 2016–2020</i>						
Okonsoliderad stats- skuld vid ingången av året	1 394	1 403	1 414	1 382	1 375	1 355
Förändring av okonsoliderad statsskuld	9	11	-32	-7	-19	-56
Varav:						
Lånebehov ¹	33	12	-29	-5	-15	-53
Skulldispositioner m.m.	-24	-1	-4	-3	-4	-3
Okonsoliderad statsskuld vid årets slut ²	1 403	1 414	1 382	1 375	1 355	1 299
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	51	52	53	54	55	56
Statsskuld vid årets slut³	1352	1362	1329	1321	1300	1243
Statsskuld- förändring ⁴	5	10	-33	-8	-20	-57
<i>Statsskuld i procent av BNP</i>	<i>32,5</i>	<i>31,1</i>	<i>29,1</i>	<i>27,8</i>	<i>26,2</i>	<i>23,9</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Identiskt med statens budgetsaldo med omvänt tecken.

² I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

³ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.

⁴ Avser statsskuldens förändring beräknad på den konsoliderade statsskulden.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

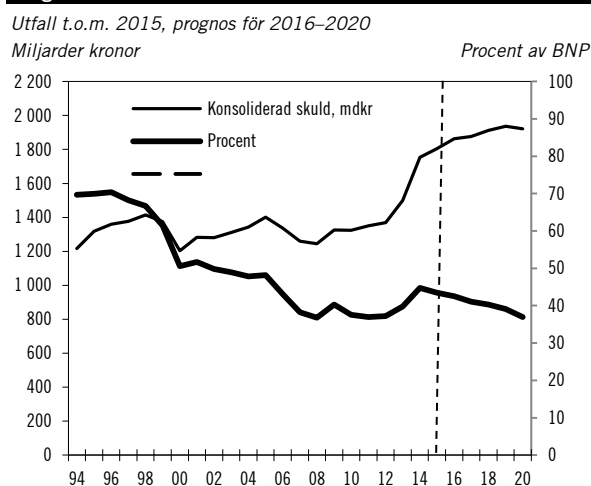
Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg

Maastrichtskulden definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. För svenska förhållanden innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statsskulden och kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Inför Sveriges EU-inträde den 1 januari 1995 uppgick den konsoliderade bruttoskulden till 1 216 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 70 procent av BNP (se diagram 7.9). Sedan

dess har det nominella värdet ökat med närmare 600 miljarder kronor, för att vid utgången av 2015 uppgå till 1 805 miljarder kronor.

Diagram 7.9 Den konsoliderade bruttoskulden 1994–2020

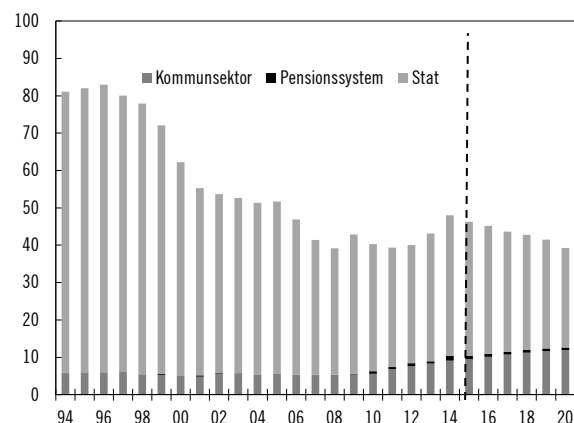
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Merparten av ökningen skedde mellan 2012 och 2014, då skulden ökade med ca 380 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 7,6 procent som andel av BNP. Statens finansiering av Riksbankens lån för förstärkningen av valutareserven ökade skulden 2013 med 2,7 procentenheter. Vidare ökade skulden 2014 med ca 2,6 procent av BNP till följd av regelförändringar som innebär att andra myndigheter än Riksgäldskontoret får inneha utestående återköpsavtal avseende finansiella instrument, s.k. repor, över årsskiftet. Effekten bruttoredo visas i NR, men är lika stor på tillgångar och skulder och därför neutral för den finansiella förmögenheten. Eftersom dessa repor hanteras av Kammarkollegiet påverkas inte statsskulden enligt budgeten som endast speglar Riksgäldskontorets skuldhantering. I övrigt bidrog underskotten i de offentliga finanserna och valutakurseffekter till att skulden ökade.

Diagram 7.10 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld fördelad på sektorer

Procent av BNP

Utfall för 1994–2015, prognos för 2016–2020

Anm.: Summan av de tre delsektorernas skuld överstiger den totala Maastrichtskulden eftersom den totala skulden är konsoliderad.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skulden har emellertid minskat kraftigt som andel av BNP sedan 1994, och uppgick vid utgången av 2015 till 43,4 procent av BNP (skuldkvoten), vilket kan jämföras med referensvärdet inom stabilitets- och tillväxtpakten om högst 60 procent av BNP (se diagram 7.10 och tabell 7.17).

Tabell 7.17 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2015–2020

Procent av BNP om inte annat anges

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Miljarder kronor	1 805	1 864	1 876	1 912	1 936	1 922
Procent av BNP	43,4	42,5	41,1	40,3	39,1	36,9
Förändring	-1,3	-0,9	-1,4	-0,8	-1,2	-2,1
Bidrag till förändringen						
Primärt finansiellt sparande	-0,5	0,0	0,2	-0,2	-0,8	-1,5
Ränteutgifter	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8
Stock-flöde	1,2	0,9	-0,4	0,4	0,6	0,4
Periodisering av räntor och skatter	0,5	0,2	-0,8	0,1	0,5	0,4
Försäljning av aktier m.m.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övrigt	0,7	0,8	0,6	0,4	0,1	0,1
Nominell BNP-förändring	-2,6	-2,3	-1,7	-1,6	-1,7	-1,9

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av skulden beror på det finansiella sparandet, som kan fördelas på primärt sparande, ränteutgifter och det s.k. stock-flödet. Detta flöde utgörs av finansiella transaktioner och periodiseringar som inte påverkar det finansiella sparandet.

Bruttoskulden beräknas öka till följd av underskotten i det finansiella sparandet t.o.m. 2018, men i långsammare takt än BNP. År 2020 beräknas skulden uppgå till ca 36,9 procent av BNP.

7.4 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I detta avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Ekonomistyrningsverket (ESV), Konjunkturinstitutet (KI), Riksbanken, OECD, Europeiska kommissionen och Internationella valutafonden (IMF). Vid en jämförelse av de olika bedömningarna är det viktigt att beakta att de har gjorts vid olika tidpunkter och kan bygga på olika antaganden om den framtida politiken.

Prognosjämförelse avseende det finansiella sparandet

Regeringens prognostiserade utveckling av de offentliga finanserna överensstämmer väl med både ESV:s och KI:s beräkningar för 2016 och 2017 (se tabell 7.18).

Regeringens prognos av det finansiella sparandet skiljer sig dock från Europeiska kommissionens prognos. Skillnaden uppgår till 0,6 procent av BNP 2016. Skillnaden mellan de olika prognoserna beror framför allt på olika bedömningar av den ekonomiska återhämtningen, konsumtionsefterfrågan, utvecklingen på arbetsmarknaden och inflationsutvecklingen.

Enligt KI:s prognos exklusive åtgärder förstärks de offentliga finanserna snabbare fr.o.m. 2018, vilket bl.a. förklaras av att KI räknar med en svagare ökning av de offentliga utgifterna än regeringen.

Tabell 7.18 Bedömningar av finansiellt sparande 2016–2020

Procent av BNP

	2016	2017	2018	2019	2020
Regeringen	-0,4	-0,7	-0,4	0,1	0,7
KI, 160323	-0,3	-0,6	0,2	0,6	0,9
KI exkl. åtgärder	-0,3	-0,6	0,3	0,9	1,3
ESV, 160406	-0,3	-0,7	-0,3	0,2	0,8
EU-kommissionen, 160204	-1,1	-1,2			
Riksbanken, 160211	-0,8	-0,7	-0,6		
OECD, 151109	-0,6	-0,3			
IMF, 151006	-0,7	-0,4	0,0	0,4	0,7

Källor: Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Europeiska kommissionen, OECD samt Internationella valutafonden (IMF).

Prognosjämförelse avseende det strukturella sparandet

I tabell 7.19 redovisas olika bedömare prognoser för den offentliga sektorns strukturella sparande. Skillnaderna gentemot andra bedömare är i vissa fall större vid jämförelser av det strukturella sparandet än det finansiella sparandet. Detta beror på dels olika prognoser för BNP-gapet, dels olika beräkningsmetoder.

Tabell 7.19 Bedömningar av strukturellt sparande 2016–2020

Procent av BNP eller potentiell BNP

	2016	2017	2018	2019	2020
Regeringen	-0,2	-0,7	-0,5	0,0	0,8
KI, 160323	-0,4	-1,0	-0,5	0,0	0,7
KI exkl. åtgärder	-0,4	-0,9	-0,3	0,4	1,2
ESV, 160406	-0,6	-0,9	-0,4	0,2	0,8
EU-kommissionen, 160204	-1,0	-1,2			
OECD, 151109	-0,8	-1,2			
IMF, 151006	-0,8	-0,7	-0,4	0,0	0,4

Källor: Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Europeiska kommissionen, OECD, Internationella valutafonden (IMF), Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Endast KI bedömer att det strukturella sparandet kommer att överstiga 1 procent av BNP, vid en oförändrad finanspolitik.

7.5 Uppföljning av statens budgetsaldo

En fullständig uppföljning av statens budget för budgetåret 2015 sker i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2015 (skr. 2015/16:101).

Statens budgetsaldo visade 2015 ett underskott om 33 miljarder kronor. Underskottet blev därmed 3 miljarder kronor mindre än enligt den prognos som gjordes i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1), se tabell 7.20.

Tabell 7.20 Utfall för statens budget 2015

Miljarder kronor

	Prognos i BP16	Utfall	Differens utfall – prognos
Inkomster	851,9	859,5	7,6
Statens skatteinkomster ¹	877,1	894,1	17,0
Övriga inkomster ¹	-25,2	-34,6	-9,4
Utgifter m.m.	887,5	892,2	4,7
Utgifter exkl. statsskuld räntor ²	845,9	867,4	21,5
Statsskuld räntor m.m.	26,5	21,9	-4,6
Riksgäldskontorets nettoutlåning	15,1	10,1	-5,0
Kassamässig korrigering	0,0	-7,3	-7,3
Budgetsaldo	-35,6	-32,6	-2,9

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ För jämförbarhet med statens budget redovisas utfallen enligt de gällande principerna för statens budget.² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Förbättringen av budgetsaldot förklaras i huvudsak av att inkomsterna blev ca 8 miljarder kronor högre än beräknat. Differensen mellan utfall och prognos för statens skatteinkomster beror huvudsakligen på att intäkterna från skatt på företagsvinster och mervärdesskatt blev högre än väntat.

Differensen mellan utfall och prognos för övriga inkomster om 9 miljarder kronor beror främst på att inga försäljningar av statliga ägarandelar i företag genomfördes under året, medan det i budgetpropositionen hade gjorts ett beräkningstekniskt antagande för försäljningsinkomster om 15 miljarder kronor.

Posten Utgifter m.m. blev högre än beräknat 2015, framför allt till följd av de tidigarelagda betalningar som gjordes i slutet av 2015, men som egentligen avsåg utgifter för 2016. Vidare blev utgifterna högre än beräknat till följd av de ändringar som beslutades efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget i

december 2015 och som innebar ökat stöd till kommunsektorn om ca 10 miljarder kronor.

7.6 Uppföljning av den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorn redovisade ett sparande i balans 2015 (se tabell 7.21). Detta var 36 miljarder kronor högre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2016. Det var huvudsakligen inkomsterna från skatter som blev högre än förväntat; dels blev inkomsterna från bolagsskatten högre än beräknat, till följd av den extra inbetalningen på 15 miljarder kronor (se avsnitt 7.2), dels blev inkomsterna från skatt på konsumtion 16 miljarder kronor högre.

För 2016 har prognosen för det finansiella sparandet reviderats upp med över 20 miljarder kronor, eller 0,5 procent av BNP. Prognosen för inkomsterna från framför allt skatt på kapital, men även från skatt på konsumtion, har reviderats upp i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen.

Även utgifterna har reviderats upp i förhållande till den föregående prognosen, vilket främst beror på de högre utgifterna som följer av det exceptionellt höga antalet asylsökande.

För 2017–2019 har utgifterna i den offentliga sektorn reviderats upp i högre utsträckning än inkomsterna, vilket medför att det finansiella sparandet beräknas bli 7–15 miljarder kronor lägre samtliga år jämfört med budgetpropositionen.

Tabell 7.21 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2016

Miljarder kronor och procent av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2016	-36	-40	-23	-2	15
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>
Förändringar					
Inkomster	40	37	34	30	42
Skatter	39	42	37	35	44
Staten	35	35	28	28	32
Ålderspensions systemet	0	0	1	0	1
Kommunsektorn	4	6	8	8	11
Övriga inkomster	0	-5	-3	-6	-2
Utgifter	4	16	41	45	53
Kommunal konsumtion	6	26	36	40	44
Ålderspensioner	-1	-2	-2	-3	-4
Ränteutgifter	-6	-7	-6	-4	-5
Övriga primära utgifter	5	-1	13	11	19
Förändring av finansiellt sparande	36	21	-7	-15	-11
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,9</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>
Stat	24	23	0	-6	-3
Ålderspensionssystem	3	1	0	-1	3
Kommunsektor	8	-2	-7	-8	-10
Finansiellt sparande i 2016 års ekonomiska vårproposition	0	-19	-31	-17	4
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,1</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den konsoliderade bruttoskulden och den finansiella nettoförmögenheten jämfört med budgetpropositionen för 2016

Den finansiella nettoförmögenheten har reviderats upp med ca 80–120 miljarder kronor för hela prognosperioden jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2016. Revideringarna beror till stor del på att NR marknadsvärderat statens onoterade aktier i icke-finansiella och finansiella företag, vilket höjt värdet med ca 60 miljarder kronor fr.o.m. 2014. I övrigt följer revideringarna av den finansiella förmögenheten i stora drag den förstärkning som beräknas för det ackumulerade finansiella sparandet.

Maastrichtskulden blev 12 miljarder kronor högre 2015 än vad som beräknades i budgetpropositionen. För 2016–2019 har bruttoskulden reviderats upp med 17–77 miljarder kronor per år.

Tabell 7.22 Offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2016

Miljarder kronor om inte annat anges

Utfall för 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2016					
Finansiell nettoförmögenhet	709	665	637	629	634
Procent av BNP	17,3	15,5	14,3	13,5	13,1
Konsoliderad skuld	1 793	1 826	1 859	1 865	1 859
Procent av BNP	43,8	42,7	41,6	40,0	38,3
Förändringar					
Finansiell nettoförmögenhet	102	117	108	91	83
Konsoliderad skuld	12	38	17	47	77
Finansiellt sparande i 2016 års ekonomiska vårproposition					
Finansiell nettoförmögenhet	811	782	745	720	717
Procent av BNP	19,5	17,8	16,3	15,2	14,5
Konsoliderad skuld	1 805	1 864	1 876	1 912	1 936
Procent av BNP	43,4	42,5	41,1	40,3	39,1

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns finanser jämfört med budgetpropositionen för 2016

Jämfört med prognosen budgetpropositionen för 2016 har kommunsektorns finansiella sparande reviderats upp med 8 miljarder kronor 2015 till följd av nya uppgifter i form av preliminärt utfall från NR (se tabell 7.23). Den främsta förklaringen till det högre sparandet är att det tillfälliga stödet till kommunsektorn om ca 10 miljarder kronor i sin helhet stärker det finansiella sparandet i kommunsektorn 2015, samtidigt som det till större delen kommer att påverka konsumtionen 2016. Även skatteinkomsterna blev högre än prognosen i budgetpropositionen. En motverkande faktor är att konsumtionsutgifterna blev högre jämfört med prognosen.

Prognosen för det finansiella sparandet har dock reviderats ned med 2–10 miljarder kronor

per år 2016–2020, trots att både skatteinkomsterna och statsbidragen reviderats upp. De ökade skatteinkomsterna beror till stor del på att antalet arbetade timmar har reviderats upp. De högre statsbidragen beror främst på att det stora antalet asylsökande medför högre specialdestinerade statsbidrag till kommunsektorn. Samtidigt är utgifterna uppjusterade ännu mer, vilket till stor del beror på att befolkningsökningen medför att de kommunala konsumtionsutgifterna ökar.

Det preliminära resultatet före extraordinära poster 2015 är oförändrat jämfört med prognosen i budgetpropositionen. Prognosen för resultatet har reviderats upp med 5 miljarder kronor 2016 och reviderats ned med 7 miljarder kronor per år 2017–2020. Uppjusteringen 2016 beror till stor del på att större delen av det tillfälliga stödet till kommunsektorn kommer att redovisas som en intäkt i resultaträkningen detta år.

Tabell 7.23 Kommunsektorns finanser. Förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2016.

Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018	2019
Totala inkomster	15	20	25	30	38
Skatter	4	6	8	8	11
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	12	15	18	21	25
Övriga inkomster	-2	-2	-1	0	2
Totala utgifter	6	22	32	38	48
Konsumtion	6	26	36	40	44
Investeringar	1	0	0	3	5
Övriga utgifter	-1	-4	-5	-5	0
Finansiellt sparande	8	-2	-7	-8	-10
Resultat före extraordinära poster	0	5	-7	-7	-7

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.